

Dada, 31 rokov, Košice

T.A.M.

Pamätám si, že to neprišlo naraz. Nie je to jeden z tých príbehov, ktorý sa začína tým dobre známym « raz ráno som sa zobudil... ». Ako som sa do toho dostal ? To asi nebude žiadna veda. Na nejakej križovatke som musel odbočiť doprava namiesto toho, aby som odbočil doľava. Na konci jednej z ulíc som si asi jednu povedomú budovu zamenil s inou. V jednej z presvietených nočných ulíc mesta som sa nechal zlákať svetelnou reklamou... Postupne začali prichádzať prvé signály. Pamätám si, keď som mal svoje prvé déjã vu. Žalúduk mi vtedy nepríjemne zovrel váhavý kľč a brucho zaškvrkalo : « Tu sme už asi boli. Alebo nie ? » Pýtal som sa kamarátov, známych i náhodných okoloidúcich. Všetci ochotne radili : « Námestie Slobody ? Ha háá ! Tak to ste úplne zle. Musíte opačným smerom, stále rovno, na križovatke doprava, za ňou hneď dlhou zákrutou doľava. To už budete v centre a... a tam niekde by to malo byť. Nikdy som tam nebol. Ale tam niekde to bude. », « Ulica Odbojárov ? Nikdy som o takej nepočula. Bože to je hanba – žijem tu celý život. Ale veď si to vygúgli. Čo nevieš, ako to dnes funguje ?! ? », « Nákupné centrum Ambi Cióz ! No, to máte ešte hodný kus cesty. Nevie, či to dáte, ako tak na Vás pozerám. Ale cesta je jednoduchá – stále rovno, na západ, po triede Víťazoslava Ega. Je to hlavný prúd, idú tam všetci, nemôžte sa pomýliť. » Postupne som blúdil a motal sa ešte viac. Nabral som dojem, že vlastne nikto nič nevie. Niektorí radili s dobrým úmyslom, iní zase schválne klamali. I jedni i druhí mi ale robili len škodu a tak som sa po nejakom čase prestal pýtať a musel si sám sucho priznať to, o čom už nebolo pochýb.

V jedno utorkové ráno – mohlo to by tak dva alebo tri týždne pred mojím pohovorom v T.A.M. – som sedel doma za stolom a ticho raňajkoval s otcom. Čítal si vtedy noviny. Bola to jeho obvyklá ranná rutina, počas ktorej vnímal len nepatrný zlomok aktivít a celkového diania okolo seba – posvätná chvíľka, keď s pohľadom zapichnutým do sivého recyklovaného papiera novín dával jasne na javo nám všetkým, že ho nemáme rušiť. V to ráno som ale cítil potrebu vyrušiť ho. Potreboval som radu. Nebolo to také ľahké, ako by sa na prvý pohľad zdalo. Nie kôli tomu, že by sa jeho vzácny okamih pokoja nedal narušiť – skôr ma trápil fakt, že svoj problém neviem sformulovať tak, aby to nevyznelo trápne. Nevedel som, ako začať.

- « Čo píš ? », opýtal som sa po chvíli tým najtriviálnejším tónom, aký som v danom momente vedel zahrať.

Otec veľmi pomaly zdvihol hlavu a pohľadom opísal akýsi oblúk, na ktorého konci bola moja tvár. Celé toto gesto vyzeralo dosť čudne a neprirodzené. Jeho hlboké oči ma oslepili ako reflektory. Na tvári mal výraz, v ktorom bolo vidieť akúsi zmes prekvapenia a zvedavosti.

- « Prečo ? », opýtal sa neunúvajúc sa odpovedať mi na moju otázku.

Bolo mi hneď jasné, že môj prvotný plán zaobaliť môj problém do všedného ranného rozhovoru pri palacinkách, kde o nič nejde, katastrofálne stroskotal.

- « Len sa pýtam. », odpovedal som a mávol rukou. « Každé ráno niečo čítaš a nikdy o tom nič nepovieš... Vo svete sa musí diať plno zaujímavých vecí. »
- « Hmm... deje, deje. », povedal váhavo.

Evidentne som ho zmiatol. Cítil som ako váha, či mám niečo za lubom alebo som sa ho naozaj iba z dlhej chvíle opýtal, tú najvšednejšiu vec, ktorá sa v danom momente dala vymyslieť. Stále na mňa pozeral, akoby ma svojím prenikavým pohľadom a chvíľkou ticha chcel donútiť vyfarbiť sa.

- « Takže bežná rutinka vravíš. », pokračoval som zľahka. « Možno by som aj ja mal začať viac čítať dianie vo svete. Zatiaľ sa ale snažím držať si od toho odstup. Vieš, mám pocit, že to človeka ľahko zahltnú odpadom. Treba si dávať pozor, ináč sa v tom dá ľahko stratiť. »

V duchu som si vravel, že posledná veta bola naviac. Neostávalo mi však veľa času – otec mal na tanieri načatú poslednú palacinku – a bolo treba konať. Chvíľu na mňa ešte skúmavo hľadel a potom sa znova otočil k novinám.

- « Musíš to vedieť filtrovať, to je jasné. », dodal a odlmlčal sa.

Prácu mi určite neľahčoval. Robil to schválne ? V duchu som sa pýtal samého seba, prečo je tak ťažké opýtať sa vlastného otca o radu. Niečo mi proste bránilo povedať mu otvorene : « Počuj, mám v tom trochu zmätok. Nieviem, či sa ti to niekedy stalo. Mám pocit, ako keby som sa stratil. » Možno mužská hrdosť, zranená pýcha, brániaca sa z posledných síl priznať si prehru – prebehlo mi bleskove hlavou. Nastalo ticho. Zdalo sa, že sa otec znova vzdáva a postupne prechádza do svojho čítaciaho režimu. Pomaly som svoj pokus vzdával. Tlačiť to ďalej by znamenalo vyložiť karty na stôl, ako malé decko ho potiahnuť za rukáv a povedať : « Ocí, porad' prosím. » To som nehodlal urobiť a v duchu som už kul plán, ako sa nájdem sám, bez rád iných. Keď som vstával od stola, otec na poslednú chvíľu dodal, akoby mimochodom :

- « Ale v tom máš pravdu – dnes sa dá v tom všetkom naozaj ľahko stratiť. » dodal a pousmial sa.

Nasledovalo obdobie plánovania a prípravy. Vravel som si, že je to všetko iba chvíľkové zaváhanie, možno omyl z nepozornosti alebo nešťastná náhoda – v každom prípade nič také, čo by niekto ako ja nevedel v krátkej dobe hravo vyriešiť. « Len sa na chvíľu zastaviť, rozhliadnuť sa okolo seba. Nemôže to byť žiadna veda », vravel som si. Problém nemohol byť zložitý, nejakou metódou sa muselo dať dostať k nejakému pevnému bodu, od ktorého by som už mohol ísť ďalej, zase s istotou a bezstarostne ako predtým. Zavrel som sa k sebe a nikým nerušený premýšľal. Trvalo to pár dní. A možno by to trvalo i oveľa dlhšie, keby ma v premýšľaní neprerušila nečakaná pošta. Prišiel mi list.

Na štýlovom striebriстом štruktúrovanom papieri stálo len : « Vážení pán Adam Bé, našli sme Vás ! » V obálke bola ešte založená vizitka. Bol na nej názov firmy – agencúra T.A.M. – a kontaktné údaje. Teda, lepšie povedané len adresa. Sídlili v centre hneď pri Hlavnej ulici v najvyššej budove mesta, v « Tamke », ako ju všetci v meste volali. Takejto výzve sa nedalo odolať. Hneď mi bolo jasné, že agentúru T.A.M. čoskoro navštívim.

Cestou som premýšľal nad tým, čo ma u nich čaká. S odstupom času si dnes musím priznať, že som o nich mal nejakú predstavu, prvotné tušenie. Kto by nemal ! Plný očakávania som vošiel do veľkej 22 poschodovej budovy, ktorej na streche žiaril modro-biely neónový nápis « T.A.M. ». Pamätám si, ako som sa v duchu spytoval, ako je možné, že som si vlastne nikdy presne nezistil, čo vlastne v Tamke robia. Vedel som o nich len pár kľúčových slov z počutia, ktoré medzirečou hovorili všetci – menežment, poradenstvo a consulting, kariéra.

- « Dobrý deň. Som Adam Bé, ja som prišiel... ako by som to... Viete, pred pár dňami mi prišiel taký zvláštny list. Nemám pozvanie ani dohodnutú schôdzku, chcel som sa len opýtať... »
- « Počkajte chvíľu. », skočila mi do reči prsnatá sekretárka na recepcii, zatiaľčo niečo kontrolovala na obrazovke svojho počítača. « Adam Bé, Adam Bé... tu ste ! Siedme poschodie, hľadajte dvere s nápisom « A až D ». »
- « Prepáčte, nerozumiem tomu celkom, dvere s nápisom... »
- « S nápisom A až D ! », skočila mi opäť do reči. « Sú iba jedni a sú iba pre Vás.

Na záver mi ešte ukázala, kde je výťah a zaželala úspešný deň – to všetko už oveľa prívetivejším tónom, akoby sa chcela ospravedlniť za prvotnú strohosť. Značne zneistený a trochu zmätený som sa vybral k svojim dverám.

Na siedmom poschodí boli naozaj dvere s nápisom « A → D » na tabuľke. Pre istotu som obišiel celé poschodie dva krát. Pred dverami som sa z hĺboka nadýchol a zaklopal. Z druhej strany sa ozvalo hlasné a rázne « ďalej ». Vošiel som dnu.

Ocitol som sa v priestranej no veľmi skromne vybavennej miestnosti. Vlastne v nej nebolo vôbec nič, okrem veľkého kancelárskeho stola z dubového masívu, ktorý si impozantne hovel v strede miestnosti. Spoza neho na mňa žmurkali tri osoby sediace na stoličkách. Dvaja chlapi a jedna žena, všetci boli oblečení v oblekoch. Na pozadí za nimi sa mi cez presklenú stenu naskytoval pekný výhľad na západnú stranu mesta.

- « Nech sa páči, posadte sa ! », povedal zdvorilo pán naľavo a ukázal na osamelé kreslo na kolieskach za druhou stranou stola.
- « Ďakujem. »
- « Vy ste... », ozvala sa zas žena, sediaci v strede.
- « Ehm, prepáčte, ani som sa nepredstavil. Adam Bé. »

Všetci traja sa na mňa synchronizovane milo usmiali. Vyzeralo to ako nacvičené gesto. Pokúsil som sa im úsmev opätovať, no nie veľmi úspešne. Mal som trému. Celé prostredie bolo na mňa až príliš formálne. Začali sa mi predstavovať, začínajúc pánom úplne naľavo :

- « Eugén Šikula, vedúci oddelenia Straty a Nálezy. »
- « Jarmila Úspešná, senior poradkyňa vo veciach Šťastia a Spokoonosti. »
- « Vladimír Zapriska, vedúci oddelenia Motivácie. »
- « A. B., A.B. ... », šepkal si potichu pán Šikula, sondujúc zoznam mien v excelovskej tabuľke na svojom počítači. « Adam Bé ! Našli sme Vás ! », povedal pobavene akoby práve dorozprával dobrý vtip.

Jeho dvaja kolegovia sa tomu i patrične zasmiali. Po chvíli sa však odmlčali a uprene sa na mňa všetci traja zahľadeli. Cítil som tlak. Bol som zjavne na ťahu. To ma dosť znervózňovalo a do istej miery i rozčuľovalo. Nemohli predsa očakávať, že po tých niekoľkých strohých informáciách, ktoré mi

dali otvorím debatu ja. V duchu mi ale napadlo, že ma vlastne nikto nikde nevolal. Prišiel som za nimi ja, z vlastnej zvedavosti... Ale ten list. « Našli sme Vás ! » A presne v tomto období – nemohla to byť náhoda. Museli niečo vedieť. Po niekoľkých sekundách ťažkého ticha som prehovoril.

- « Pravdu povediac, ani neviem kde začať. », povedal som a krátko sa zasmial, aby som to celé trochu odľahčil. « Pred pár dňami mi z vašej agentúry prišiel list. », pokračoval som. « Dost' zvláštny list, musím povedať, bolo... »
- « Prepáčte, že Vám skáčem do reči. Mne to nedá, chcel by som sa Vás hneď takto na úvod niečo opýtať. », povedal zrazu Šikula.
- « A-Áno, nech sa páči. », odvetil som.
- « Je lepšie sa na to pýtať teraz, kým to je čerstvé. Viete, list, ktorý sme Vám poslali je naša najčerstvejšia novinka, ďalší odvážny výtvor nášho marketingového oddelenia a... musím povedať, že si od neho veľa sľubujeme. », nadšene dopovedal a na chvíľu sa odmlčal, snažiac sa zjavne poukladať si v hlave myšlienky.
- « Už samotný fakt, že ste tu, svedčí o istom úspechu... Chcem sa len opýtať, čo si o tom myslíte. »
- « Čo si o tom myslím... m-myslíte o tom všetkom ? Á, máte na mysli ten list?!? », víťazoslavne som sa opýtal sa ďakoval Bohu, že som v tej tréme nestratil i posledný kúsok zdravého úsudku.
- « Áno, ten list. », odvetil krátko Šikula.

Sršalo z neho akési napätie a nedočkavosť.

- « Ehm, ... ako som už povedal, bol to celkom zvláštny list. Človek na také niečo nie je zvyknutý. Ale... », odmlčal som sa na chvíľu a premýšľal ako ukončiť túto fádnu spätnú väzbu aspoň trochu pozitívne – Šikula vo mne vyvolával pocit, že ak ho za ten list nepochválim, na mieste sa rozplače. « Ale určite to vo mne vyvolalo zvedavosť. Preto som nakoniec aj prišiel. »

Šikula si vydýchol a zľahka sa pousmial.

- « To nás teší. », pokračoval trochu uvoľnenejším tónom. « Viete, predtým sme sa pri prvom kontakte s našimi klientmi spoliehali prevažne na letáčky, ktoré naši kolportéri vhadzovali do schránok. », dodal a ustarostene sa pozrel na svojich kolegov. « Značná časť z nich skončila bohužiaľ v koši, čo nám nedalo ani šancu sa s našimi klientmi stretnúť a poskytnúť im porad... »
- « Ehm, ehm... », silene si zrazu odkašlala Úspešná a prísne sa pozrela na Šikulu.
- « Hmm... ale nestrácajme čas našimi internými starosťami. Sme tu predsa pre Vás – prejdime rovno k veci. », dodal o poznanie monotónnejším hlasom. « Možno Vás to prekvapí, ale všetko dôležité sme Vám napísali v liste. Našli sme Vás ! », dopovedal a s úsmevom sa otočil na svojich kolegov, z ktorých nesršalo až také nadšenie.

Nastalo ticho. Šikula sa mi na chvíľu zadíval do očí a potom si otvoril akúsi zložku, ležiacu na stole pred ním.

- « Asi... asi by som to potreboval vysvetliť trochu podrobnejšie. », povedal som po chvíli váhavo. « Viete, ja som ani nevedel, že niekto o mojom probléme vie. Pravdu povediac som to nepovažoval, za veľký problém, teda, problém to asi bol, ale... »

Cítil som že sa v tom celom akosi zamotávam a tak som sa radšej na chvíľu odmlčal, horúčkovo premýšľajúc ako znova prehodiť slovo na druhú stranu stola.

- « A už vôbec by mi nenapadlo, že ma, okrem mňa, ešte niekto hľadá. », dodal som váhavo.

Všetci traja cháпavo pokyvkávali hlavami. Zabralo to. Podarilo sa mi odpichnúť.

- « Nie ste prvý, pán Bé. A určite ani nie posledný. », pokračoval znova nadšene Šikula. « Vlastne je väčšina našich klientov na začiatku z nášho objavu prekvapená. Milo prekvapená, podotýkam ! Poviem Vám, bola to fuška. Pekne ste sa nám skryli. », dodal a znova sa krátko zasmial. « Vy Sami ste sa hľadali na úplne zlom mieste. Určite ani netušíte, kde sme Vás našli. », nadhodil polootázkou Šikula a uprene sa na mňa zahľadel svojimi šibalskými očami, oddelenými ostrou hranou špicatého nosa.
- « Uhádli ste, vôbec neviem. », odvetil som krátko a vetu zakončil trochu silenou grimasou prekvapenia.

Pán Šikula s jasným pocitom prevahy prižmúril oči a pokračoval :

- « Život nám niekedy prináša prekvapenia. Niekedy veľké výzvy a možnosti... Ale nechcem zase príliš filozofovať, kolegovia mi stále vravia, že to klientov skôr odplašuje ako uistúje. », dodal a kútikom oka sa pozrel na Úspešnú a Zaprisa – obaja sa zdvorilo usmiali. « Našli sme Vás v nemeckej korporácii SCHRAUTREI – pracujete tam ako vedúci nákupu. Určite ste už o tejto spoločnosti počuli – je to výrobca záchodových mís s viac ako 60 ročnou tradíciou a celosvetovým renomé, absolútna jednička na trhu. »

Na chvíľu sa odmlčal a znova sa na mňa zahľadel aby vypozeroval moje dojmy. Zo všetkých síl som sa snažil skryť trému a tváriť sa tak uvoľnene a sebedovome, ako to len šlo.

- « Ako by som to... Veľmi tomu nerozumiem. Viete, ja som teraz tu. Ale... »
- « Ste aj nie ste. », skočil mi šikovne do reči Šikula. « Je to vec názoru. O metafyzike sme sa tu dnes ale neprišli rozprávať. My sme našli Vás, Vaše miesto. Tam by ste mali byť. », dodal a znova sa odmlčal

Šikula položil zložku s papiermi na stôl. Všetko nasvedčovalo tomu, že už svoju povinnú úlohu splnil a štafetu prebrala Úspešná.

- « To všetko na Vás teraz môže pôsobiť trochu abstraktným dojmom. », povedala a s cháпavým úsmevom na tvári si na pár sekúnd položila svoju ruku na tú moju.

Malo to na mňa elektrizujúci účinok. Pani Úspešná bola atraktívna žena, ktorá síce mala už okolo štyridsiadky, stále by však vedela zviešť hocktorého mladého zajačika s diplomom. Skromne som sa na ňu usmial a odkašlal si. Pokračovala ďalej :

- « Je to úplne normálny jav. Sám ste boli stratený už... »
- « Dva roky a štyri mesiace. », doplnil ju pohotovo Šikula.
- « Skoro dva a pol roka. », pokračovala Úspešná. « Vstup do iného prostredia, do novej práce, do nového života sa Vám po takej dlhej pauze zo začiatku môže zdať trochu cudzí. Prejdime však k skutočným hodnotám. Viete, koľko taký vedúci nákupu v SCHRAUTREI zarába ? Nehovoriac o prestíži a uznání, ktoré Vám Vaše nové miesto prinesie. Keď sa na to pozriete ako na celok, je to ideálne vyvážená kombinácia zdravého psychického a materiálneho života. Naším klientom to obvykle nemusíme dlho vysvetľovať. »

Odmĺčala sa a začala si listovať vo svojich papieroch, dávajúc mi sebavedome na javo, že je to jasné akoacka a buď to ihneď pochopím, alebo som mentálne zaostalý. Opäť na mňa nepríjemne tlačilo ticho v miestnosti. Očividne čakali, že sa k svojmu novému miestu vyjadrím.

- « Chcel by som sa vám poďakovať za všetkú tú prácu a snahu. », povedal som po chvíli mierne trasľavým hlasom. « Ako som už spomenul, netušil som, že ma vôbec ešte niekto hľadá. Niekto ako vy. Vy... Vy pracujete ako... »
- « Sme agentúra T.A.M. – alebo « Ťa Mám », ako nám to z času na čas zvyknú pripomenúť naši veteráni... ehm, naši starší kolegovia. Hľadáme – a hlavne nachádzame – stratených ako Vy. Naši klienti nám dávajú rôzne mená. Nie je to teraz podstatné. Povedzme, že si Vás – konečne ! – našla dnešná doba. », dodal Šikula a šibalsky sa pousmial.
- « Viete », pokračoval som, « ja som si myslel, že sa nájdem sám. Možno to bude znieť smiešne alebo trápne... ja som si myslel, že sa ešte chvíľu budem hľadať. A že sa ešte chvíľu nenájdem. », dodal som s pocitom viny.

Na moje veľké prekvapenie sa všetci traja znova chápavo usmiali.

- « To poznáme. Amatéri, ktorí radšej hazardujú s vlastným šťastím – s vlastným životom ! – sami, než aby sa zverili do rúk odborníkov. », pokračoval Šikula. « Neberte to zle. Len nás niekedy rozhnevá, keď vidíme, že niektorí ľudia vlastným nedopatrením roky blúdia – predstavte si, niekedy i celý život – miesto toho, aby si trochu začali vážiť sami seba a vypočuli nás. Ale už je to raz tak. Asi ich vždy nejaké percento ostane, aj keď je dnes, chválabohu, mizivé. »
- « Viete, skúšal som túto tému prebrať i s otcom... », povedal som váhavo.

V duchu som si vzápätí túto vetu ihneď začal vyčítať. Cítil som sa, ako by som zradil samého seba, opierajúc sa v úzkych o otca. Okrem iného som s ním nič prebrať neskúsil.

- « To je ale úplne iná kategória, pán Bé. », ozval sa po prvý raz suchým tónom Zaprisa.
- « Veru. », doplnil ho s výrazom univerzitného profesora na prednáške Šikula. « Generácia Vašich rodičov Vám, bohužiaľ, dnes veľmi radiť nemôže. Sami sa nikdy nehľadali. Je ale

zaujímavé, že predsa len niečo našli. Voláme to « fenomén stra... » » zarazil sa, akoby povedal niečo nevhodné, vzápätí však pokračoval v pôvodnej téme svojim uhladeným tónom. « Pozrime sa na to ale triezvo – zdravým sedliackym rozumom – ako to zvykne hovoriť tuto kolega. », povedal ukazujúc rukou na vedúceho motivácie sediaceho po jeho ľavici. « Našli sme Vás. Načo sa hľadať ďalej, robiť tú istú prácu dvakrát ? Ste ešte mladý, čas sa však i Vám začína pomaly míňať, čím ďalej tým rýchlejšie. Nebojte sa optimizovať, sám by ste to ako vedúci nákupu v SCHRAUTREI mali vedieť. »

- « Ehm, budete vedieť ! », opravila ho príkro Úspešná.
- « Veru. », pokračoval hneď Zaprisa. « Musíte sa k sebe ešte prepracovať. Vieme kde by ste mali byť, tým sa ale nič nekončí. Ba naopak, všetko sa ešte len začína. Je za tým plno práce, úsilia a sebaobetovania. », povedal prísne hrubým hlasom.

Pán Zaprisa pôsobil dojmom typického odchovanca starej dobrej školy, ľudí, ktorí za každým životným cieľom a plánom videli tvrdú drinu, tí, ktorí vlastne z tvrdej driny robili svoj cieľ. Bol silnejšej postavy a ani značkový oblek a vytrhané obočie nedokázali skryť čosi neohrabané, čosi jednoduchšie, čo z neho vyžarovalo.

- « Myslím, že všetko už bolo povedané. », ujal sa slova zase Šikula. « Máme dnes dosť nabitý program, radi by sme dali priestor i ostatným klientom. »
- « Samozrejme, to je pochopiteľné. », odvetil som a v duchu ďakoval Bohu, že sa konverzácia konečne presunula do záverečných formalít, ktorými som mohol bez ujmy preplávať s obyčajnými zdvorilostnými formulkami.
- « Tuto je vaša zložka. », povedala s úsmevom Úspešná, dávajúc mi do ruky Šikulov 3 centimetre hrubý šanon plný papierov.

Znovu som z rukávu vytiahol grimasu prekvapeného.

- « V pokoji si to naštudujte. Ak sa ponuku rozhodnete prijať, stačí len na konci podpísať a... Užívať si to. », dodala a rozosmiala sa piskľavým hlasom, ktorý zjavne iritoval aj jej kolegov. « Je tam zhrnuté vlastne všetko to, čo sme si dnes povedali. »
- « Skoro všetko. », dodal pohotovo Zaprisa. « Máte tam aj podrobný rozpad ceny. »
- « Ceny... », zopakoval som nechápavo.
- « Áno, ceny. », zopakoval Zaprisa, akoby mimochodom, hľadiac pri tom do spisu ďalšieho klienta. « Vaše nové miesto Vás bude niečo stáť. »